

PROJEKT „OBNOVA NERATOVA“

Realizátor: Sdružení Neratov, o.s.

Doba realizace: 1992-dosud

Místo realizace: Neratov (Bartošovice v Orli.h.), Královéhradecký kraj, Česká republika

Kontakt: sdruzeni@neratov.cz, +420 494 599 157, www.neratov.cz

STRUČNÉ SHRNUÍ PROJEKTU

Cílem projektu je obnova plnohodnotného života v kdysi vysídlené pohraniční vsi, a to s pomocí lidí s postižením. Za dvacet let činnosti se podařilo přivést nové obyvatele, zprovoznit chráněné bydlení a šest chráněných dílen, vytvořit zázemí pro pěstounské rodiny, otevřít obchod, hospodu, společnou jídelnu, zachránit zchátralý kostel a obnovit přerušenu poutní tradici.

STRUČNÁ HISTORIE PROJEKTU

Neratov je osadou v česko-polském pohraničí v oblasti bývalých Sudet. V minulosti šlo o prosperující obec s poutním kostelem, kam na pouť mířily tisíce lidí z České republiky i Polska. Na konci druhé světové války kostel vyhořel po zásahu strelou sovětského vojáka, místní (německé) obyvatelstvo bylo odsunuto a obec byla komunistickým režimem odsouzena k zániku. Pole byla zalesněna, mnoho chalup se rozpadlo. V roce 1989 zbyli v Neratově 3 stálí obyvatelé, ze zchátralého kostela zůstaly jen obvodové zdi.

Po sametové revoluci se skupina lidí rozhodla, že chce Neratov obnovit a nabídnout zde pomoc potřebným. V roce 1992 bylo založeno Sdružení Neratov. Začaly práce na opravě budov i kostela, do Neratova se přistěhovaly první rodiny, které si do pěstounské péče vzaly opuštěné děti. Přicházeli sem také lidé po výkonu trestu či po léčbě závislosti, nakonec se naše aktivity zaměřily na pomoc lidem s postižením. Během dvaceti let činnosti se pro ně podařilo zřídit chráněné bydlení a šest chráněných dílen. V dílnách se navíc snažíme oživotvat pozapomenutá lidová řemesla.

Postupně se pracuje na obnově plnohodnotného života v Neratově se vším, co k němu patří – podařilo se opravit budovy, zřídit domovy pro pěstounské rodiny, obchod, hospodu a společnou jídelnu, zachránit zchátralý kostel a obnovit v něm poutní tradici, vysadit ovocný sad, vybudovat zahradnický areál a dětské hřiště. I díky naší činnosti dnes Neratovem vede pravidelná autobusová linka, zajíždějí sem skibusy i cyklobusy.

Aby byl Neratov živým místem, pořádá sdružení během roku řadu kulturních akcí. V srpnu organizujeme třídní poutní slavnosti s duchovním a kulturním programem, na které přijíždí na 3000 návštěvníků z České republiky, Německa i Polska. Díky opravenému kostelu s prosklenou střechou je Neratov vyhledávaným místem pro svatby a křtiny. Sdružení provozuje také rekreační chatu, do které přijíždějí především školy v přírodě, mateřská centra a rodiny s dětmi.

V současnosti v Neratově žije 25 a pracuje 45 lidí s postižením – do dílen dojíždějí z celého regionu. Celkem má dnes Neratov přes 50 stálých obyvatel. Podařilo se také obnovit přerušenu vztahy s polskými sousedy a s původními německými obyvateli, vyhnanými po roce 1945. Ti aktivity sdružení podporují a pravidelně Neratov navštěvují.

CÍLE PROJEKTU

Hlavním cílem projektu je obnova Neratova a plnohodnotného života v něm.

Od něj se odvíjejí dílčí cíle, a to:

- podpora místních pěstounských rodin
- pomoc lidem s postižením – podpora jejich samostatného života, vytváření vhodných pracovních míst, zapojování handicapovaných do aktivního života obce a jejich přirozená integrace do "normální" společnosti
- obnova poničeného poutního místa – pokračování v poutní tradici a pořádání kulturních, charitativních i duchovních akcí
- rozvoj Neratova – přivádění nových obyvatel a vytváření zázemí a pracovních míst pro ně, rozvoj služeb pro obyvatele i pro turisty

KLÍČOVÉ AKTIVITY PROJEKTU

Za klíčové aktivity považujeme:

- provoz chráněného bydlení pro lidi s mentálním postižením
- provoz chráněných dílen pro lidi s mentálním i fyzickým postižením
- provoz společné jídelny a obchodu, podpora provozu místní hospody
- organizace kulturních a charitativních akcí
- provoz rekreační chaty
- otevřenost Neratova a pomoc potřebným
- ožívování tradičních lidových řemesel
- opravy a budování staveb, péče o přírodu a drobné památky v Neratově a v okolí
- kontakty se sousedy (včetně polských), se starousedlíky a německými rodáky

REALIZACE PROJEKTU

Projekt je realizován od roku 1992, jeho ukončení se vzhledem k cílům neplánuje.

Podmínkou realizace je pro nás vykonávat všechny aktivity ve spolupráci s lidmi s postižením – tedy neobnovovat Neratov *pro ně*, ale *s nimi*, a tak je přirozeně zapojovat do "normálního" života, podporovat jejich sebevědomí a přesvědčení o vlastní užitečnosti a schopnostech. Handicapovaní se podílejí na běžném provozu Neratova (chráněné dílny, vaření pro společnou jídelnu, služby pro turisty, údržba zeleně v Neratově ap.), ale i na organizaci kulturních akcí. Hrají divadlo, pečují o návštěvníky akcí, pomáhají s přípravami, prezentují práci v chráněných dílnách a prodávají jejich výrobky.

Právě tento aspekt považujeme za nejvýznamnější prvek celého projektu – fakt, že zde lidé s postižením nežijí v ústavu a izolovaně, ale běžným životem, a mohou se s návštěvníky Neratova potkávat v přirozeném prostředí, bez stigmatizujících předsudků i bez zbytečného soucitu. Zaměstnání si díky širokému spektru činností chráněných dílen mohou zvolit podle toho, co je zajímavá. Zároveň jim Neratov a rodiny v něm žijící poskytují bezpečné a chápající zázemí, řeší s nimi jejich problémy, podporují jejich koníčky ap. Aby se lidé s postižením, často bez vlastní rodiny, necítili osamělí, slaví se zde svátky společně (včetně např. štědrovečerní večeře a vánoční nadílky). Lidé s postižením se tak učí žít rodinným životem, který dosud často neměli možnost poznat. Sdružení podporuje jejich kontakty s rodinami a s lidmi s postižením z jiných zařízení.

Projekt realizuje Sdružení Neratov, o. s. – občanské sdružení založené 11. 9. 1992 a registrované u Ministerstva vnitra ČR pod č. VSC/1-14940/92-R. Sdružení má 65 zaměstnanců, z toho 45 osob s postižením. Organizační struktura sdružení je tvořena 26 členy, kteří volí pětičlenný statutární orgán a tříčlenný kontrolní orgán. Menší rozhodnutí schvaluje předseda statutárního orgánu.

Na realizaci projektu se podílejí zaměstnanci sdružení, obyvatelé Neratova a řada přátel a podporovatelů, kteří pravidelně přijíždějí a pomáhají. Zapojování jsou také dobrovolníci – ti se výrazně podíleli na první fázi obnovy (oprava budov, vyklizení kostela), nyní pomáhají především s péčí o lidi s postižením, s údržbou budov a s organizací akcí.

PLÁNY DO BUDOUCNA

Do budoucna plánuje sdružení rozvoj stávajících aktivit i rozšíření své pomoci na seniory. Chceme také dále rozvíjet Neratov.

Konkrétně chceme zřídit další pracovní místa pro lidi s postižením a nové chráněné dílny se zaměřením na výrobu místních potravin (chov slepic, včelařství, pivovarnictví).

V oblasti rozvoje Neratova plánujeme obnovit most do Polska, který zde v minulosti stál. Chystáme také dokončení odpočinkové zóny v našem zahradnictví a vybudování letní farmy, kde by se návštěvníci mohli seznámit s tradičními zvířaty českého venkova.

V oblasti pomoci potřebným se chceme zaměřit na seniory. Ti často zůstávají v okolních vsích a samotách sami, stěhování do domova důchodců by pro ně znamenalo obrovský stres. Rádi bychom proto zřídili terénní i pobytovou pečovatelskou službu.

Z hlediska hospodaření je naším cílem hlavně zvyšování finanční soběstačnosti a snižování závislosti na státních dotacích.

DOPADY NA SPOLEČNOST

Obnova Neratova má dopad na lidi s postižením i na širší veřejnost. Handicapovaným poskytuje bezpečné a chápavé prostředí, pomáhá jim v rozvoji, posiluje jejich sebevědomí a pocit odpovědnosti za vlastní život. "Normální" lidé se v Neratově s lidmi s postižením běžně potkávají – dochází tak k přirozené integraci, při níž se handicapovaní zapojují do běžné společnosti a "normální" lidé se je učí přijímat s respektem a bez soucitu. Díky práci chráněných dílen vidí, že i lidé s handicapem mají společnosti co nabídnout. Děti v Neratově mezi lidmi s postižením vyrůstají a učí se tak respektovat odlišnosti.

Děni v Neratově má dopad také na zviditelnění regionu – především kulturní akce a ožívování lidových řemesel získávají velký prostor nejen v regionálních médiích. O Neratově vzniklo i několik televizních a rozhlasových dokumentů.

Sdružení spolupracuje s dalšími neziskovými organizacemi, účastní se i jednání s poslanci a ministry o možnostech podpory neziskového sektoru a sociálního podnikání.

Aktivně se zapojujeme i do charitativních akcí na podporu jiných sociálních projektů.

FINANCOVÁNÍ PROJEKTU

Projekt je od počátku financován z darů nadací, firem i individuálních dárců, ze státních dotací a z vlastních tržeb za výrobky a služby. Část projektu se realizovala také z fondů Evropské unie. Neustále usilujeme o zvýšení vlastních tržeb a o snížení závislosti na dotacích. V roce 2010 se nám podařilo pokrýt náklady z 44 % z vlastních zdrojů, v roce 2011 to bylo již 52 %, a věříme, že toto číslo nadále poroste.

Celkové náklady na projekt je obtížné vyčíslit – oprava kostela ap. byla realizována i z rozpočtu místní farnosti, mnoho práce bylo v průběhu let provedeno dobrovolníky bez nároku na honorář. Náklady na provoz sdružení v letech 1992 až 2011 činily celkem 165 352 000,- Kč, tj. asi 6 484 392,- eur (náklady uvádíme bez roku 2012, jehož účetní závěrka v době podání žádosti nebyla hotová). Roční rozpočet sdružení se nyní pohybuje okolo 20 milionů Kč.